

Tak dla zieleni cmentarzy i miejsc pamięci

Seminarium Centrum Witelona 5.12.2024

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

Program seminarium

- 10.00 – 10.15 „Tak dla zieleni cmentarzy” – doświadczenia z realizacji pilotażowego projektu, Irena Krukowska-Szopa, Sylwia Szatan Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”, ekspertka zmian klimatu i zielono-niebieskiej infrastruktury,

---

- 10.15 – 10.45 Walory i zagrożenia dla założeń układów ogrodowo-parkowych cmentarzy na Dolnym Śląsku, ekologiczne formy czerpania z przyrody wspomagające zielen cmentarną i miejsca pochówku – Małgorzata Piszczek, architektka krajobrazu
- 10.40 – 11.10 Zielen i drzewa w dobie zmian klimatu, monitoring, pielęgnacja i rewitalizacja starodrzewu na cmentarzach, – Krystian Komarnicki, dendrolog
- 11.10 – 11.30 Aspekty formalno-prawne dotyczące prac w obrębie zieleni wysokiej w tym starodrzewu na cmentarzach zabytkowych – Joanna Waligóra-Kamińska, starszy inspektor ds. zabytków nieruchomych - zabytkowej zieleni, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Legnicy
- 11.30 – 11.45 Przerwa kawowa
- 11.45 – 12.15 Sacrum cmentarza jako ogrodu pamięci w bliskości natury i historii regionu legnickiego – Roger Piaskowski, historyk sztuki
- 12.15 – 12.45 Współczesne praktyki projektowania założeń cmentarnych oraz użytkowania w formie parków i ogrodów pamięci w krajach europejskich, inspiracje dla polskich cmentarzy - Alicja Krzemińska, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego,
- 12.15 – 13.00 dyskusja i podsumowanie seminarium.

Projekt: Tak dla zieleni cmentarzy i miejsc pamięci

Projekt realizowany od września 2023r. do grudnia 2024r.

W trakcie realizacji projektu chcieliśmy zwrócić uwagę na to, że cmentarze wiejskie to niezwykle cenny krajobraz kulturowy, krajobrazowy i przyrodniczy Dolnego Śląska, który w ostatnich latach podlega szczególnej presji dotyczącej zmian klimatu i suszy, nadmiernej wycinki czy pielęgnacji nie uwzględniającej wartości przyrodniczych i siedliskowych starych drzew.

Projekt miał za zadanie pokazać jak wspólnie, angażując mieszkańców, organizacje i samorząd można chronić te cenne miejsca.

W projekcie przewidzieliśmy następujące działania:

Inwentaryzacja zieleni wysokiej i niskiej istniejącej na terenie cmentarzy, opracowanie rekomendacji dla poprawy jej stanu, pokazowe pielęgnacje starodrzewu.

Szkolenia warsztatowe podnoszące wiedzę z zakresu:

- pielęgnacji i rozwijania zieleni cmentarnej oraz kompetencji praktycznych jak wykonywać tego typu działania.
- roli cmentarzy jako założeń ogrodowych kulturowej części krajobrazu wiejskiego, zieleni w adaptacji do zmian klimatu i gwałtownych zjawisk pogodowych.
- podejmowania działań ochronnych ukierunkowanych na zachowanie starodrzewu i walorów przyrodniczych miejsc pochówku.

Sfinansowaliśmy 6 społecznych inicjatyw polegających m.in.: na odtwarzaniu lub uzupełnianiu nasadzeń drzew i krzewów, pielęgnacji starodrzewu, retencji wód opadowych, etc.

Cmentarz zabytkowy w Pielgrzymce

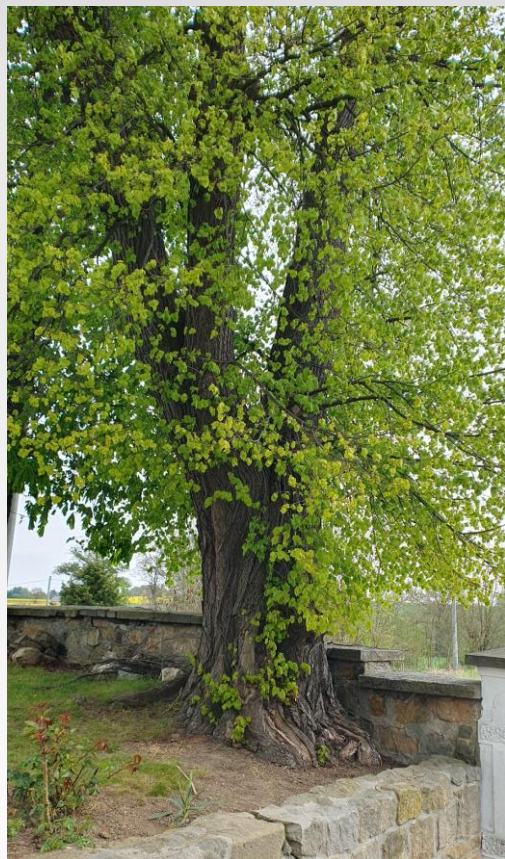
Nasadzenia na cmentarzu komunalnym w Pielgrzymce

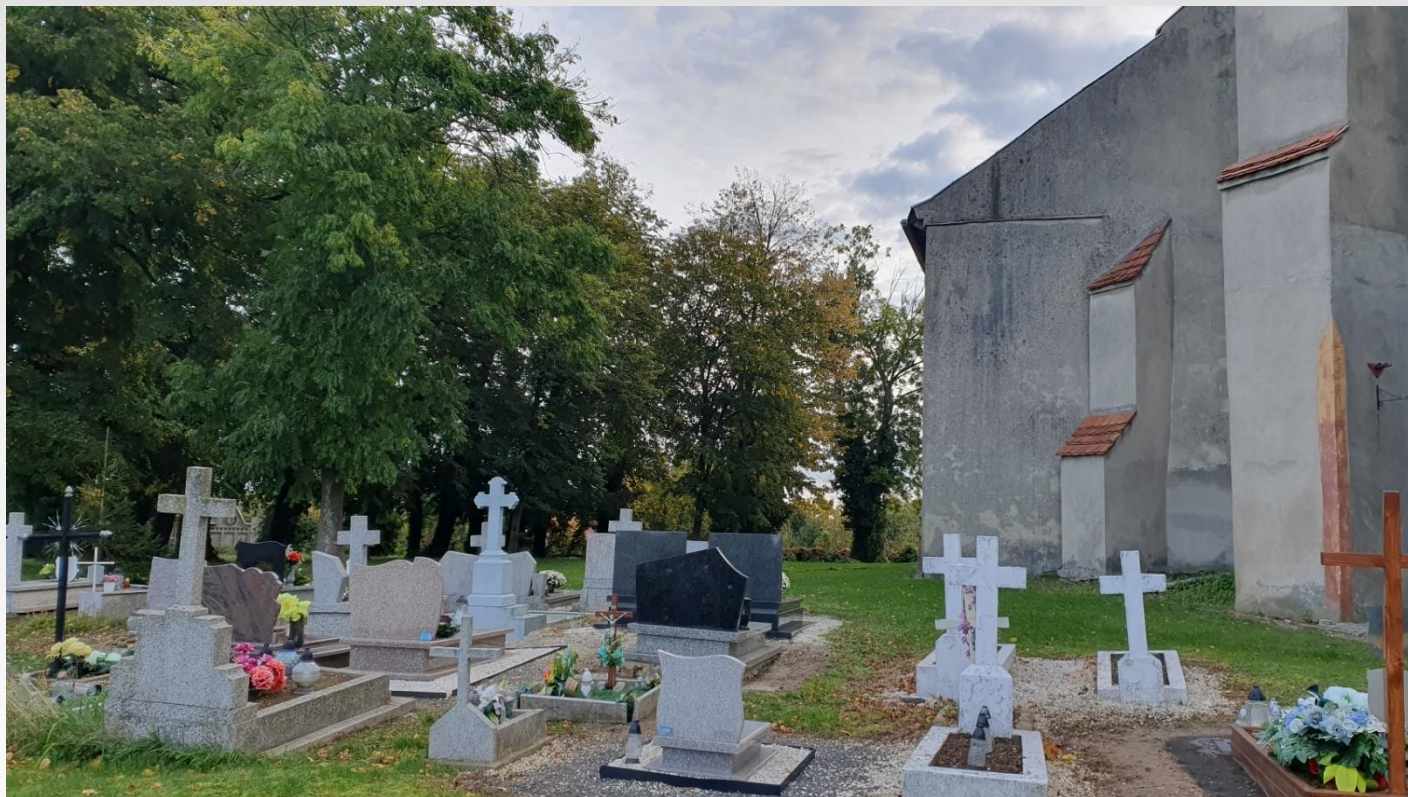
Nasadzenia na cmentarzu w Lubiatowie

Istniejące nasadzenia na cmentarzu w Kościelcu

Uzupełnienie nasadzeń na cmentarzu w Kościelcu

Cmentarz w Koskowicach

Stara i nowa część cmentarza w Sieroszowie

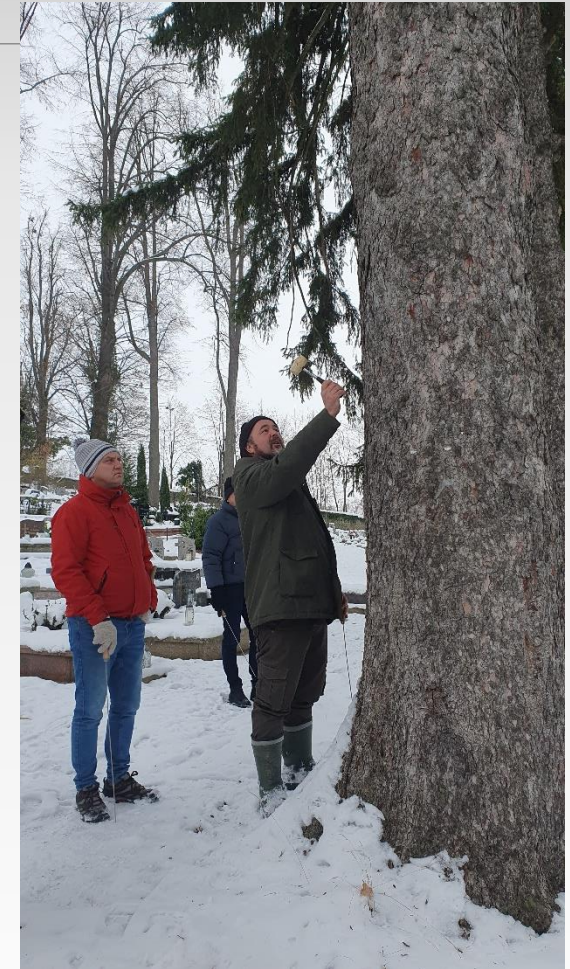
Nasadzenia na cmentarzach w Stolcu i Sieroszowie

Warsztaty terenowe na cmentarzu zabytkowym w Podgórkach

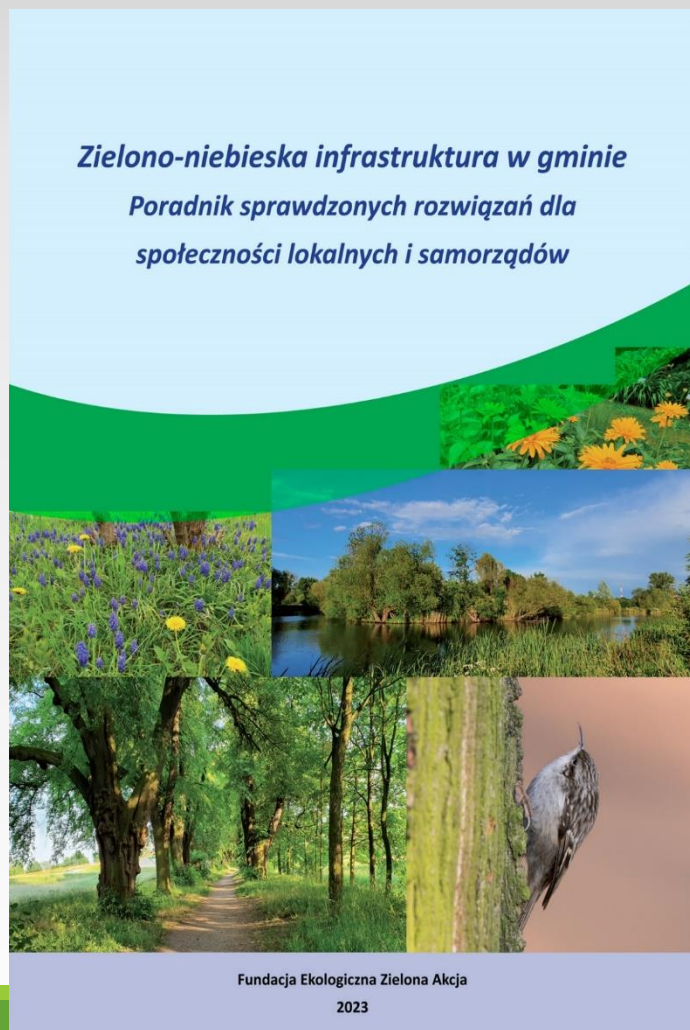
Warsztaty z dendrologiem w Stolcu

Źródła informacji – www.zielonaakcja/bazawiedzy

Zielono-niebieska infrastruktura w gminie
Poradnik sprawdzonych rozwiązań dla społeczności lokalnych i samorządów

Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja
2023

Zielono - niebieskie inicjatywy ratują klimat w miastach

Poradnik jak wdrażać zielono - niebieskie inicjatywy dla klimatu w skali lokalnej

SIEĆ WSPARCIA DLA KLIMATU

„DLA PSZCZÓŁ – TRANSGRANICZNA WSPÓLPRACA NA RZECZ ZACHOWANIA SIEDLIŚK PSZCZÓŁ I DZIKICH OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH”

Rekomendacje dla gmin w ochronie owadów zapylających

Interreg
Polska-Saksonia

Fundacja Ekologiczna
ZIELONA AKCJA

Dziękuję za uwagę

- Kontakt : Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” www.zielonaakcja.pl
- s.szatan@zielonaakcja.pl; krukowska@zielonaakcja.pl

